

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ.....	62
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ ΚΑΙ.....	62
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ.....	62
Ενότητα 9	63
9.1 Το όραμα και οι αρχές του Δήμου Λαρισαίων.....	63
Ενότητα 10.....	66
10.1 Η Στρατηγική του Δήμου Λαρισαίων.....	66
(Γενικοί Στόχοι Επιχειρησιακού Προγράμματος).....	66

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ ΚΑΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

Ενότητα 9

9.1 Το όραμα και οι αρχές του Δήμου Λαρισαίων

Η δομή και η διάρθρωση της Αυτοδιοίκησης παρουσιάζει συνεχή εξέλιξη τα τελευταία χρόνια και απαιτεί συνεχή ενημέρωση, υψηλό βαθμό οργάνωσης και τεχνογνωσία. Οι ΟΤΑ έχουν αρχίσει πλέον να λειτουργούν σαν οργανωμένες επιχειρήσεις, αναδιαμορφώνοντας ριζικά τις σχέσεις πολιτικής, οικονομίας, αγορών, κοινωνίας, πολιτών, επικοινωνίας, πληροφόρησης και γνώσης, δεδομένα τα οποία παρουσιάζουν συνεχή και δυναμική εξέλιξη.

Η αναζήτηση του «καινούργιου», της «καινοτομίας», της «νέας πολιτικής» και γενικότερα της «ουσίας» και της «ρεαλιστικής προσέγγισης της νέας πραγματικότητας», συνοψίζουν την ταυτότητα και το πολιτικό ζητούμενο, τόσο για την Αυτοδιοίκηση όσο και για τους πολίτες.

Η «ρεαλιστική προσέγγιση της νέας πραγματικότητας» για την δημοτική πολιτική, αφορά την ύπαρξη Κεντρικού Στόχου - Στρατηγικού Σχεδιασμού. Η στρατηγική του Δήμου Λαρισαίων αποτελεί συνεκτικό σύνολο γενικών στόχων και πολιτικών δράσης, που αποσκοπούν στην εκπλήρωση της αποστολής και στην επίτευξη του οράματος του Δήμου.

Βασικές αξίες του Δήμου είναι η ανάδειξη της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, η προστασία του περιβάλλοντος, το πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των πολιτών και η ισότιμη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες του Δήμου, η ισόρροπη ανάπτυξη όλων των περιοχών του Δήμου, η πολιτισμική πολυμορφία, η κινητοποίηση τοπικών πόρων και δυνατοτήτων.

Όπως φαίνεται στον επόμενο πίνακα για τις ανάγκες στρατηγικού σχεδιασμού και επιχειρησιακού προγραμματισμού του Δήμου Λαρισαίων απαιτείται η οριοθέτηση δύο επιπέδων λήψης αποφάσεων: α) Το επίπεδο του Δημάρχου και του Δημοτικού Συμβουλίου και β) το επίπεδο των υπηρεσιών του Δήμου και των Νομικών προσώπων.

Επίπεδο λήψης αποφάσεων	Προϊόν προγραμματισμού	Περιεχόμενο
Δημοτικό Συμβούλιο και Δήμαρχος	Στρατηγική	Γενικοί στόχοι και πολιτικές δράσης
Υπηρεσίες	Σχέδια δράσης	Στόχοι και δράσεις

Το πρώτο επίπεδο αποφασίζει τη στρατηγική του Δήμου προσδιορίζοντας γενικούς στόχους και πολιτικές δράσης, ενώ το δεύτερο επίπεδο καταρτίζει σχέδια δράσης, προσδιορίζοντας ειδικότερους στόχους και δράσεις για την επίτευξη του κάθε ενός από τους γενικούς στόχους του στρατηγικού σχεδίου.

Η διαμόρφωση της στρατηγικής ενός Δήμου συνεπάγεται:

τον προσδιορισμό των κρίσιμων ζητημάτων τοπικής ανάπτυξης που θα αντιμετωπίσει ο Δήμος (γενικοί στόχοι τοπικής ανάπτυξης) και

τη διαμόρφωση των κατάλληλων εσωτερικών στρατηγικών επιλογών που θα διασφαλίσουν την επιτυχή προσέγγιση των ως άνω γενικών στόχων τοπικής ανάπτυξης (πολιτικές δράσης και γενικοί στόχοι εσωτερικής ανάπτυξης).

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση καλείται να διαχειριστεί ένα ευρύ φάσμα προβλημάτων και διευρυνόμενων προοπτικών. Οι μελετηθείσες και προτεινόμενες δραστηριότητες αφορούν τους παρακάτω βασικούς άξονες:

Την επέκταση και αναβάθμιση των συμβατικών δραστηριοτήτων που ανήκουν στα καθήκοντα και στο πλαίσιο αρμοδιοτήτων του Δήμου Λαρισαίων ως οργανισμού 1^ο βαθμού Τ.Α.

Τον ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχεδιασμό της περιοχής με τη βέλτιστη αξιοποίηση των έμψυχων (ανθρώπινο δυναμικό), των άψυχων (υλικών) πόρων της και του περιβάλλοντος της.

Κάθε Δήμος κατά τη διάρκεια της θητείας του αναλαμβάνει να φέρει εις πέρας ένα σύνολο έργων. Υπάρχουν συνεπώς κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης που πρέπει να αντιμετωπιστούν από το Δήμο ιεραρχημένα κατά σειρά προτεραιότητας. Η αποστολή του Δήμου όπως απορρέει από το Σύνταγμα και αναλύεται στον Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα, αποτελεί το θεσμικό πλαίσιο κατοχύρωσης των δυνατοτήτων του. Μέσω αυτών, ο Δήμος καλείται να ικανοποιήσει τις ανάγκες και να στηρίξει τις αξίες που περιγράφονται στο αναπτυξιακό του όραμα.

Η αναπτυξιακή στρατηγική για το Δήμο Λαρισαίων, όπως και η ιεράρχηση των γενικών Στόχων και των Αξόνων Προτεραιότητας, δηλαδή του συνόλου των παρεμβάσεων που συνθέτουν τα μέσα για την επίτευξη των στόχων, βασίζεται στην αναπτυξιακή φυσιογνωμία του Δήμου όπως διαμορφώνεται από τη σημερινή ταυτότητα της πόλης και τον ιδιαίτερο ρόλο που καλείται να διαδραματίσει στο νέο περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης.

Στη σύγχρονη χωρίς σύνορα οικονομία οι πόλεις αναδεικνύονται σημαντικότερες των εθνικών κρατών για την επιλογή του τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και την αναζήτηση θέσεων εργασίας, υπηρεσιών και τρόπων ζωής από τους πολίτες.

Οι δημοτικές αρχές των πόλεων διεθνώς είναι σε θέση να συμβάλουν αποφασιστικά στην αναβάθμιση ενός αστικού συστήματος σε μια ανταγωνιστική παγκόσμια οικονομία. Αναπτύσσουν μια πλατιά συμμαχία που εργάζεται για την ανάπτυξη της πόλης, επιτυγχάνοντας την ευρεία συναίνεση εκπροσώπων του ιδιωτικού, κοινωνικού και δημόσιου τομέα για τη δημιουργία ενός κοινού αναπτυξιακού οράματος. Ο Δήμος Λαρισαίων, ως ο αμεσότερος εκπρόσωπος της τοπικής κοινωνίας, λειτουργεί καθοριστικά στο πλαίσιο όλων των παραπάνω εξελίξεων, με γνώμονα την αποτελεσματική και ποιοτική παροχή υπηρεσιών στους δημότες και την προώθηση των ευρύτερων συμφερόντων της πόλης.

Συστατικό στοιχείο και βασική παράμετρος της ανάπτυξης της πόλης του Δήμου Λαρισαίων είναι ο τοπικός στρατηγικός σχεδιασμός που θα οδηγήσει την προσαρμογή του αστικού σχηματισμού στις εξελίξεις και στα νέα δεδομένα, με την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και ευκαιριών που προδιαγράφονται, την άρση των περιορισμών και την αντιμετώπιση των κινδύνων που οι εξελίξεις συνεπάγονται. Το αναπτυξιακό όραμα του Δήμου θεμελιώνεται σε βασικές αξίες οι οποίες διατρέχουν τόσο το προγραμματικό πεδίο με στόχο την ενίσχυση της θέσης της πόλης και

την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, όσο και το επίπεδο της διακυβέρνησης με στόχο την εμπάθυνση της δημοκρατίας και την ενεργητική συμμετοχή των πολιτών.

Η Λάρισα έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα που πρέπει να αναδείξει και να αξιοποιήσει για να γίνει κεντρικός πόλος ανάπτυξης αλλά και μια πόλη σύγχρονη, ανθρώπινη και ευρωπαϊκή ένας ελκυστικός τόπος διαβίωσης αλλά και επίσκεψης. Το όραμα του Δήμου Λαρισαίων συγκροτείται από το τρίπτυχο της άνθησης της οικονομίας, της κοινωνικής συνοχής και της περιβαλλοντικής προστασίας και αποσκοπεί στην ανάδειξη και διατήρηση τομέων που μπορούν να αναγνωρίζονται ως χαρακτηριστικά στοιχεία ταυτότητας της πόλης της Λάρισας.

Το όραμα του Δήμου Λαρισαίων για την ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής, περιλαμβάνει:

- Διαφύλαξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής
- Ανάδειξη φυσικής, ιστορικής, πολιτιστικής κληρονομιάς
- Προστασία ευαίσθητων και απειλούμενων οικοσυστημάτων
- Αύξηση και ποιοτική βελτίωση ελεύθερων και κοινόχρηστων χώρων
- Βελτίωση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς
- Βελτίωση συνθηκών κυκλοφορίας και στάθμευσης
- Ενίσχυση των πεζή μετακινήσεων και χρήσης ποδηλάτου
- Αποτελεσματική διαχείριση Χρήσεων Γης
- Συμπλήρωση και βελτίωση τεχνικών υποδομών της πόλης
- Βελτίωση κοινωνικών υποδομών
- Προώθηση δράσεων κοινωνικής μέριμνας και δημόσιας υγείας
- Βελτίωση ασφάλειας
- Βελτίωση καθαριότητας
- Επέκταση προγραμμάτων ανακύκλωσης υλικών και απορριμμάτων
- Εξοικονόμηση ενέργειας
- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- Βελτίωση της διαχείρισης νερού.
- Αναβάθμιση παρεχόμενων Δημοτικών Υπηρεσιών
- Αναβάθμιση Δημοτικών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού

Το όραμα της εσωτερικής ανάπτυξης του Δήμου στοχεύει στη δημιουργία ενός Δήμου, ο οποίος έχοντας ολοκληρωμένο σύστημα προγραμματισμού, λιτές και συνεκτικές οργανωτικές δομές, ευέλικτες και συνοπτικές διαδικασίες λειτουργίας, εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και σύγχρονη υλικοτεχνική υποδομή, θα μπορεί με ίδιες δυνάμεις αλλά και σε συνεργασία με άλλους φορείς, να παρέχει αποτελεσματικές υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής του δήμου και θα είναι ικανός στο να εκπληρώνει την αποστολή του αποδοτικότερα, με διαφάνεια και με ποιότητα αντάξια των προσδοκιών των πολιτών.

Ενότητα 10

10.1 Η Στρατηγική του Δήμου Λαρισαίων (Γενικοί Στόχοι Επιχειρησιακού Προγράμματος)

Η στρατηγική ενός Δήμου αποτελεί συνεκτικό σύνολο γενικών στόχων και πολιτικών δράσης, που αποσκοπούν στην εκπλήρωση της αποστολής και στην επίτευξη του οράματος του Δήμου.

Για τις ανάγκες στρατηγικού σχεδιασμού και επιχειρησιακού προγραμματισμού η λήψη της απόφασης γίνεται τόσο σε επίπεδο του Δημάρχου και του Δημοτικού Συμβουλίου, όσο και σε επίπεδο των υπηρεσιών του Δήμου και των Νομικών προσώπων του.

Στο πρώτο επίπεδο αποφασίζεται η στρατηγική του Δήμου με τον προσδιορισμό των γενικών στόχων και τις πολιτικές δράσης, ενώ στο δεύτερο επίπεδο καταρτίζονται τα επί μέρους σχέδια δράσης για την επίτευξη των γενικότερων στρατηγικών στόχων,

Η επιλογή των γενικών στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος σημαίνει:

τον προσδιορισμό των κρίσιμων ζητημάτων τοπικής ανάπτυξης, τα οποία θα αντιμετωπίσει ο Δήμος (γενικοί στόχοι τοπικής ανάπτυξης) και

τη διαμόρφωση των κατάλληλων εσωτερικών προτεραιοτήτων και δομών που θα διασφαλίσουν την επιτυχή προσέγγιση των ως άνω γενικών στόχων τοπικής ανάπτυξης (γενικοί στόχοι εσωτερικής ανάπτυξης). Οι κάθετες υπηρεσίες παράγουν δημόσια αγαθά και υπηρεσίες για την ικανοποίηση αναγκών των αποδεκτών με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη ενός τομέα δραστηριοτήτων της περιοχής του δήμου (π.χ υπηρεσίες κοινωνικές, προστασίας περιβάλλοντος, απασχόλησης κ.λ.π. Οι αποδέκτες των κάθετων υπηρεσιών είναι χωρικά τμήματα της περιοχής του Δήμου (Δημοτικά διαμερίσματα, συνοικίες μιας πόλης) ή κοινωνικό - οικονομικές ομάδες κατοίκων (νέοι, ενήλικες, ηλικιωμένοι, αγρότες) ή ομάδες τοπικών φορέων.

Οι γενικοί στόχοι τοπικής ανάπτυξης διαμορφώνονται με βάση τις παρακάτω κύριες θεματικές ενότητες, που έχουν σαν στόχο την ικανοποίηση των αναγκών των δημοτών – αποδεκτών των υπηρεσιών του Δήμου:

- Περιβάλλον και ποιότητα ζωής (περιβαλλοντικές ρυθμίσεις – δραστηριότητες, τις οποίες χρειάζεται ο δήμος για να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης των κατοίκων)
- Κοινωνική πολιτική, Παιδεία, Πολιτισμός και αθλητισμός (κοινωνικές - πολιτιστικές - αθλητικές δράσεις, για την βελτίωση της ποιότητας και των συνθηκών τους Δήμου και των κατοίκων)
- Τοπική οικονομία και απασχόληση
- Αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου
- Βελτίωση της οικονομικής του κατάσταση

Οι γενικοί στόχοι εσωτερικής ανάπτυξης (βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του δήμου) αποσκοπούν στη βελτίωση των χαρακτηριστικών του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου και εν τέλει στη βελτίωση:

- της αποτελεσματικότητας (δηλαδή το κατά πόσο οι εκροές και τα αποτελέσματα της δράσης του Δήμου αποκλίνουν από τους στόχους που έχουν τεθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα)
- της αποδοτικότητας (δηλαδή κατά πόσο οι δράσεις του δήμου αποδίδουν το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα με το ελάχιστο δυνατό κόστος και στον ελάχιστο δυνατό χρόνο) και
- της νομιμοποίησης της λειτουργίας του, δηλαδή κατά πόσο οι στόχοι του δήμου αποκλίνουν από τις ανάγκες, τις αξίες και τις προσδοκίες όλων των εμπλεκομένων από το εξωτερικό και το εσωτερικό περιβάλλον του Δήμου.

Για την επίτευξη των γενικών στόχων εσωτερικής ανάπτυξης, όπως και για την παρακολούθηση της εφαρμογής των πολιτικών δράσης, αρμόδιες είναι οι υποστηρικτικές και οι οριζόντιες υπηρεσίες του δήμου. Μέσω των υποστηρικτικών και των οριζόντιων υπηρεσιών επιτυγχάνεται ο συντονισμός, ο έλεγχος και ο προσανατολισμός των κάθετων υπηρεσιών από τα όργανα διοίκησης σε κοινά ζητήματα που αφορούν στη λειτουργία τους, με απώτερο σκοπό τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητάς τους, δηλαδή το να λειτουργούν αποτελεσματικά και αποδοτικά.

Η εσωτερική ανάπτυξη του δήμου εξασφαλίζεται μέσω της βελτίωσης των χαρακτηριστικών του στις ακόλουθες ενότητες:

- Δραστηριότητες και Διαδικασίες λειτουργίας
- Οργάνωση και Συνεργασίες
- Ανθρώπινο δυναμικό και Υλικοτεχνική υποδομή
- Οικονομικά

Με βάση τα ανωτέρω οι Γενικοί Στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Λαρισαίων είναι: *(Πηγή Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Λάρισας 2002)*

Πρώτος Γενικός Στόχος: Πραγματικά βήματα σύγκλισης με το επίπεδο ευημερίας και ανάπτυξης των ανεπτυγμένων Ευρωπαϊκών πόλεων.

Η πόλη της Λάρισας μπορεί να υιοθετήσει το δικό της 'πρόγραμμα σύγκλισης, με φιλόδοξο - ειδικότερα και λόγω της ιδιαίτερα δύσκολης οικονομικής συγκυρίας - αλλά εφικτό στόχο την επίτευξη έως το 2013 ενός επιπέδου ευημερίας αντίστοιχου με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο στόχος αυτός επιδιώκει ένα νέο κύκλο μακροχρόνιας και βιώσιμης ανάπτυξης σε σύγχρονες βάσεις, στηριγμένης σε ένα ευνοϊκό επενδυτικό και επιχειρηματικό περιβάλλον, νέους θεσμούς και νέους τοπικούς μηχανισμούς στήριξης.

Επιδιώκει επίσης την ενίσχυση της εξωστρέφειας, του διεθνή προσανατολισμού και του Ευρωπαϊκού χαρακτήρα των δραστηριοτήτων της πόλης, την ενίσχυση της οικονομικής ολοκλήρωσης σε περιφερειακό επίπεδο και την ανάδειξη της περιοχής σε βασικό συστατικό του παραγωγικού συστήματος της κεντρικής Ελλάδας.

Δεύτερος Γενικός Στόχος: Βιώσιμη και λειτουργική πόλη με σύγχρονες υποδομές υψηλής ποιότητας περιβάλλον κατοικίας και διαβίωσης.

Οι κάτοικοι της Λάρισας δικαιούνται να κατοικούν, να εργάζονται και να αξιοποιούν τον ελεύθερο χρόνο τους σε μια καλύτερη πόλη. Η έλλειψη αισθητικής ειδικότερα στο δομημένο περιβάλλον και η έλλειψη ελεύθερων χώρων αποτελούν μειονεκτήματα για την πόλη. Καθώς και η χαμηλή ποιότητα των αστικών υποδομών. Ο φιλόδοξος, αλλά απολύτως αναγκαίος για την βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης, στόχος, είναι να υπάρξουν σημαντικές βελτιώσεις ή αλλαγές σε όλους εκείνους τους τομείς παρέμβασης που επηρεάζουν την ποιότητα της διαβίωσης των πολιτών, την αισθητική και την εικόνα της πόλης.

Ο στόχος αυτός αφορά τις διαθέσιμες μεταφορικές υποδομές και τα διαθέσιμα δίκτυα στην πόλη, τους ελεύθερους χώρους, τις αλλαγές στην χρήση δημόσιας γης όπου είναι απαραίτητο, την ποιότητα των αστικών υποδομών, κλπ. Επιδιώκει να αποτελέσει η Λάρισα μια σύγχρονη και δυναμική πόλη με κατάλληλο αστικό εξοπλισμό και ευχάριστο περιβάλλον, ώστε να εκμεταλλευτεί την στρατηγική της θέση και να αποτελέσει πόλο έλξης δραστηριοτήτων και ανθρώπινου δυναμικού. Αν και ο στόχος είναι μακροχρόνιος και απαιτεί έναν ορίζοντα δεκαετίας για την επίτευξη και αξιολόγησή του, πολλές από τις προτεινόμενες στην συνέχεια δράσεις έχουν μια πιο άμεση περίοδο υλοποίησης.

Τρίτος Γενικός Στόχος: Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και καταπολέμηση της ανεργίας και των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού.

Είναι πλέον γνωστό ότι οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες είναι δυνατόν να οξύνονται όχι μόνο σε περιόδους κρίσης, αλλά και σε περιόδους ανάπτυξης. Αυτό συμβαίνει κυρίως σε εποχές έντονων διαρθρωτικών αλλαγών, όπου η τεχνολογική εξέλιξη, οι μεταβολές στα καταναλωτικά πρότυπα και η διεθνοποίηση των δραστηριοτήτων μεταβάλλουν τα παραγωγικά πρότυπα και δημιουργούν σε κάθε τοπική οικονομία, τόσο ευκαιρίες, όσο και κινδύνους. Ο βαθμός ετοιμότητας κάθε τοπικής κοινωνίας να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες και να αντιμετωπίσει τους κινδύνους θα κρίνει τους ρυθμούς αντικατάστασης του παλιού από το καινούργιο και τους ρυθμούς ανάπτυξης.

Σε κάθε περίπτωση όμως, ιδιαίτερα στη σημερινή άσκημη οικονομική συγκυρία σημαντικά κοινωνικά και οικονομικά στρώματα θα δεχθούν μια σειρά πιέσεις που συσχετίζονται με την ολική ή μερική απώλεια θέσεων εργασίας, με την απώλεια μέρους του εισοδήματος τους, μείωση της σταθερότητας στις πηγές εισοδήματος, περιστασιακή απασχόληση, κλπ. Τα φαινόμενα αυτά επηρεάζουν αρνητικά την κοινωνική συνοχή της πόλης και θα πρέπει να αντιμετωπιστούν. Θεωρείται ότι οι μεγάλες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες αποτελούν σοβαρό μειονέκτημα για

την πόλη. Αν και η ευθύνη αντιμετώπισης αυτών των φαινομένων ανήκει κυρίως στο κεντρικό κράτος, οι τοπικές κοινωνίες έχουν σημαντικές δυνατότητες προστασίας των πλέον αδύνατων κοινωνικών ομάδων.

Οι τρεις αυτοί γενικοί στόχοι καλύπτουν τους τρεις μεγάλους τομείς:

(α) της οικονομίας και της ανάπτυξης,

(β) του αστικού περιβάλλοντος και

(γ) της κοινωνικής συνοχής που αποτελούν τα κριτήρια αξιολόγησης του επιπέδου ευημερίας και ανάπτυξης μιας κοινωνίας.

Οι στόχοι αυτοί συμβαδίζουν και με τους τέσσερις αλληλεξαρτώμενους στόχους πολιτικής του πλαισίου δράσης της ΕΕ για την αειφόρο αστική ανάπτυξη, δηλαδή:

- την ενδυνάμωση της οικονομικής ευημερίας και της απασχόλησης σε μικρά και μεγάλα αστικά κέντρα,
- την προώθηση της ισότητας, της κοινωνικής ένταξης και της αναζωογόνησης των υποβαθμισμένων αστικών ζωνών,
- την προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος (τοπική και παγκόσμια αειφορία), και
- τη συμβολή στην καλή διακυβέρνηση των αστικών περιοχών και στην ενίσχυση του τοπικού δυναμικού.

Επίσης, οι στόχοι της ανάπτυξης της Λάρισας συμβαδίζουν με τη νέα τάση της αστικής ανασυγκρότησης (urban regeneration), τα βασικά σημεία της οποίας είναι:

- η έμφαση στις ολοκληρωμένες επεξεργασίες,
- η συνεργασία των φορέων,
- η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων στο περιφερειακό επίπεδο,
- η μεγαλύτερη ισορροπία στη χρηματοδότηση μεταξύ κρατικού, ιδιωτικού και εθελοντικού τομέα,
- η έμφαση στο ρόλο της τοπικής κοινωνίας,
- η εισαγωγή της περιβαλλοντικής αειφορίας

Συνεπώς, στο βαθμό που οι στόχοι αυτοί υιοθετηθούν από την πόλη και συνοδευτούν από τις κατάλληλες πολιτικές παρέμβασης, η Λάρισα θα έχει την ευκαιρία να εξελιχθεί σταδιακά σε μια σύγχρονη Ελληνική πόλη, με σύγχρονες υποδομές, ευχάριστο αστικό περιβάλλον, δυναμική οικονομία, ενισχυμένη επιχειρηματικότητα, νέες ευκαιρίες απασχόλησης και κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση ενός νέου δυναμικού πόλου ανάπτυξης.

Για την επιτυχή υλοποίηση του επιχειρησιακού αυτού προγράμματος, ο Δήμος Λαρισαίων θα επιδιώξει με κάθε τρόπο τη δημιουργία των απαραίτητων εκείνων συνθηκών έτσι ώστε να επιτύχει:

- την απρόσκοπτη διασφάλιση οικονομικών πόρων
- την απαραίτητη συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα

- το αναγκαίο Πολιτικό πλαίσιο και την συναίνεση
- τις απαραίτητες θεσμικές συνεργασίες για τη λήψη των αναγκαίων αδειών

Προϋποθέσεις επιτυχίας του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Οι θέσεις και οι προτάσεις που παρουσιάζονται στην συνέχεια βασίζονται στην ανάλυση που έχει προηγηθεί, στις υφιστάμενες μελέτες που έχουν εκπονηθεί, στις απόψεις των κατοίκων και των ειδικών καθώς και στην ευρύτερη συζήτηση που διεξάγεται στην Ελληνική και διεθνή επιστημονική κοινότητα για τους δρόμους της ανάπτυξης και τις αναπτυξιακές πολιτικές σε τοπική κλίμακα σε ένα έντονα διεθνοποιημένο οικονομικό περιβάλλον. Ιδιαίτερη προσπάθεια έχει γίνει να ληφθούν υπόψη θέσεις και απόψεις τοπικών, παραγωγικών κυρίως φορέων, καθώς και ατόμων με βαρύνουσα άποψη στην τοπική κοινωνία. Σκοπός του κειμένου που ακολουθεί είναι να δώσει στον Δήμο Λαρισαίων ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, το οποίο να διαθέτει συγκεκριμένους στόχους, συγκεκριμένη κατεύθυνση και ιεράρχηση πολιτικών, έτσι ώστε να αποτελέσει οδηγό δράσης και συνεργασίας των τοπικών φορέων άσκησης πολιτικής για την επόμενη δεκαετία. Το ζητούμενο είναι η συνολική βελτίωση όλων των παραγόντων που προσδιορίζουν την οικονομική αποτελεσματικότητα, την κοινωνική ευημερία, την ποιότητα ζωής, τον δημόσιο χώρο και την εικόνα της πόλης. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης για να είναι αποτελεσματικό, θα πρέπει να έχει μια σειρά χαρακτηριστικά, τα βασικότερα από τα οποία παρουσιάζονται στην συνέχεια.

Να στηρίζεται στα πραγματικά δεδομένα της πόλης

Καταρχήν, θα πρέπει να στηρίζεται στα πραγματικά δεδομένα της πόλης και όχι σε υποθετικές καταστάσεις, ωραιοποιήσεις ή μηδενιστικές τάσεις. Η ανάλυση έδειξε ότι η Λάρισα χαρακτηρίζεται από μια σειρά θετικά χαρακτηριστικά αλλά και αδυναμίες. Στα θετικά μπορούμε να συμπεριλάβουμε τη σχετικά υψηλή θέση (του Νομού αλλά και της πόλης) στη συνολική εθνική κατάταξη με βάση μια σειρά δείκτες ευημερίας και ανάπτυξης, το μέγεθος της πόλης, την κεντρική της θέση και ένταξη στα κύρια δίκτυα μεταφοράς, τα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα που φιλοξενεί, τη λειτουργία της πόλης ως διοικητικό κέντρο, τον σχετικό δυναμισμό της τοπικής οικονομίας.

Στις αδυναμίες και τα προβλήματα από την άλλη πλευρά συγκαταλέγονται το προβληματικό οικιστικό περιβάλλον με τη χαμηλή αισθητική και τις ελλείψεις αστικές υποδομές, η διατήρηση της ανεργίας σε υψηλά σχετικά επίπεδα, οι διαρθρωτικές αδυναμίες των μικρών επιχειρήσεων, η έλλειψη ενός αποτελεσματικού μηχανισμού στήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, το μέτριο επίπεδο εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού, ο μικρός βαθμός εξαγωγικού προσανατολισμού, το σημαντικό κόστος γης και στέγης, η έλλειψη συνεργασιών

Η αναπτυξιακή στρατηγική θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη και να κατανοεί όλα αυτά τα χαρακτηριστικά και τις δυσκολίες, καθώς και τις απαιτήσεις που δημιουργούν στην επιλογή δράσεων και στην άσκηση πολιτικών.

Να ενισχύει τα φυσικά και επίκτητα πλεονεκτήματα της περιοχής και να αξιοποιεί τις ευκαιρίες που δημιουργούνται για την τοπική οικονομία

Η στρατηγική της ανάπτυξης θα πρέπει αφενός να ενισχύει τα υπάρχοντα φυσικά και επίκτητα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής και αφετέρου να δημιουργεί μέσω διαρθρωτικών

πολιτικών, πολιτικών υποδομών και πολιτικών Έρευνας και Τεχνολογίας νέα συγκριτικά πλεονεκτήματα σε τομείς αιχμής.

Νέα πλεονεκτήματα μπορούν να αναζητηθούν κυρίως στην αξιοποίηση του νέου ρόλου του ΤΕΙ ως Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος και της υποστήριξης που μπορεί εν δυνάμει να παρέχει στο παραγωγικό δυναμικό της περιοχής, στην ανάπτυξη συνεργασιών των βιομηχανικών επιχειρήσεων με την Πολυτεχνική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, στην ανάπτυξη της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου στην πόλη της Λάρισας, στην ενίσχυση του κεντροβαρικού ρόλου της πόλης στην Θεσσαλία και στην Κεντρική Ελλάδα με την ανάπτυξη κατάλληλων μεταφορικών υποδομών και την ολοκλήρωση του οικονομικού χώρου με κατάλληλες πολιτικές συνεργασιών, κλπ.

Η στρατηγική της ανάπτυξης θα πρέπει να αξιοποιεί τις ευκαιρίες που δημιουργούνται από τις τεχνολογικές και διαρθρωτικές μεταβολές και το νέο διεθνές οικονομικό περιβάλλον. Αυτές αφορούν το ευρύτερο περιβάλλον της χώρας (ενιαία αγορά, Βαλκανική αγορά), την στροφή της οικονομίας προς τις υπηρεσίες και το εμπόριο, το νέο πιο σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον, τους διαθέσιμους πόρους του ΚΠΣ και τα προγράμματα ενίσχυσης της παραγωγικής δραστηριότητας.

Να αντιμετωπίζει τις αδυναμίες και να αντιλαμβάνεται τους κινδύνους που απειλούν την τοπική οικονομία.

Η στρατηγική της ανάπτυξης θα πρέπει να αντιμετωπίζει με ουσιαστικό τρόπο τις αδυναμίες της περιοχής που συνδέονται με την παραγωγική διάρθρωση, το ανθρώπινο δυναμικό ή την πολεοδομική οργάνωση της πόλης. Θα πρέπει επίσης να αντιλαμβάνεται τους κινδύνους που συνεπάγονται τα δύο βασικά συστατικά της νέας διεθνούς πραγματικότητας (οικονομική ολοκλήρωση στην ΕΕ και οικονομικός μετασχηματισμός στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης) για το παραγωγικό προφίλ της περιφέρειας και να προβλέπει ένα σύνολο διαρθρωτικών ή εκσυγχρονιστικών δράσεων που να ελαχιστοποιούν τις επιπτώσεις αυτών των κινδύνων στο επίπεδο ευημερίας και απασχόλησης.

Οι κίνδυνοι αυτοί, οι οποίοι έχουν ήδη αναλυθεί, αφορούν τον ανταγωνισμό υψηλής ποιότητας-τεχνολογίας που προέρχεται από τις χώρες της ΕΕ και τον ανταγωνισμό χαμηλού κόστους που προέρχεται από τις χώρες της ΚΑΕ. Λόγω ακριβώς της διπλής φύσης τους αλλά και της μόνιμης παρουσίας τους, οι κίνδυνοι αυτοί απαιτούν πολιτικές με συνέχεια αλλά και ικανότητα να τους αντιμετωπίσουν.

Να συμβάλλει στην διαφοροποίηση, τον εμπλουτισμό και τη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης και να προαγάγει την καινοτομία και την νέα τεχνολογία

Η στρατηγική της ανάπτυξης θα πρέπει να συμβάλλει με άμεσο και απτό τρόπο στην διαφοροποίηση, τον εμπλουτισμό και τη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της Λάρισας, καθώς και στον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων παραγωγικών δομών, νοούμενων ως ένα σύνολο μέσων και σχέσεων που αφορούν στις σφαίρες της παραγωγής, της προώθησης και διανομής των

τοπικών προϊόντων. Στον τομέα αυτό ιδιαίτερη σημασία έχει ο τομέας της καινοτομίας και της νέας τεχνολογίας.

Η αναβάθμιση της παραγωγικής βάσης του νομού πρέπει σε μεγάλο βαθμό να βασιστεί στη νέα τεχνολογία. Η υλοποίηση σχέσεων συνεργασίας μεταξύ της τοπικής διοίκησης, του ΤΕΙ, του Πανεπιστημίου και των επιχειρηματιών έχει διεθνώς αποδείξει ότι αποτελεί την καλύτερη εγγύηση για επιτυχημένα τεχνολογικά εγχειρήματα στην πράξη, και επιπροσθέτως μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της καινοτομίας (τόσο των προϊόντων, όσο και των διαδικασιών).

Να ενισχύει την εξωστρέφεια και διεθνή προσανατολισμό των επιχειρήσεων της περιοχής

Με δεδομένη την διεθνοποίηση των αγορών, που συνεπάγεται υψηλό βαθμό διείσδυσης της Ελληνικής αγοράς από ξένα προϊόντα, και με δεδομένο το μικρό μέγεθος της Ελληνικής οικονομίας, ο νέος παραγωγικός ιστός της περιοχής, για να είναι διατηρήσιμος και αποτελεσματικός, θα πρέπει να έχει έντονο εξαγωγικό χαρακτήρα. Οι επιχειρήσεις των οποίων τα προϊόντα ανταγωνίζονται στην διεθνή αγορά, πέρα από το γεγονός ότι είναι συνήθως πιο αποτελεσματικές και μακρόβιες, αποτελούν την βάση ανάπτυξης της περιοχής με πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στο εισόδημα και την απασχόληση.

Να αναδεικνύει την σημασία της περιοχής ως κύριο συστατικό του κεντρικού πόλου ανάπτυξης της χώρας

Οι ευρύτερες διαρθρωτικές μεταβολές της οικονομίας που διαχρονικά ενθαρρύνουν την τριτογενεοποίηση της Αθήνας και την μετατόπιση του κέντρου βάρους της βιομηχανικής και εξαγωγικής δραστηριότητας στην Μακεδονία και ειδικά στην Θεσσαλονίκη (η οποία αναβαθμίζεται λόγω των Βαλκανικών εξελίξεων), δεν ενθαρρύνουν στρατηγικές "δορυφόρου" που στηρίζονται σε οφέλη από την διάχυση της ανάπτυξης των δύο αυτών βασικών πόλων.

Η μεν διάχυση της ανάπτυξης στην Αθήνα έχει προς το παρόν περιοριστεί στα ευρύτερα όρια του Νομού Αττικής, η δε διάχυση της ανάπτυξης στην Θεσσαλονίκη αφορά αποκλειστικά τους παρακείμενους Νομούς της Κεντρικής Μακεδονίας που έχουν το πλεονέκτημα της εγγύτητας τόσο ως προς την Θεσσαλονίκη όσο και ως προς τις Βαλκανικές αγορές.

Αν και η μικρή απόσταση της Λάρισας από την Θεσσαλονίκη θα ευνοήσει στο μέλλον την ενίσχυση των οικονομικών σχέσεων, δεν είναι δυνατόν αυτή τη στιγμή να προβλεφθεί σε ποιο βαθμό (και σε ποιους τομείς) αυτές οι 'δορυφορικού τύπου' σχέσεις θα ενισχύσουν ή θα περιορίσουν την ανάπτυξη της πόλης. Αντίθετα, η κεντρική θέση της Λάρισας, η άμεση εγγύτητα της με ένα άλλο ιδιαίτερα σημαντικό παραγωγικό κέντρο της Θεσσαλίας (Βόλο), αλλά και με μια σειρά από σημαντικές πόλεις της περιφέρειας (Τρίκαλα, Καρδίτσα, Κατερίνη), αλλά και η σχετική εγγύτητα με αρκετές άλλες (Λαμία, Κοζάνη, Ιωάννινα) αφήνει περιθώρια για μία εναλλακτική στρατηγική.

Η στρατηγική αυτή συνίσταται στην δημιουργία ενός τρίτου σε μέγεθος πόλου ανάπτυξης στο κέντρο της χώρας ο οποίος θα στηρίζεται πρωτεύοντος στο δίπολο Βόλου – Λάρισας και δευτερευόντως στο αστικό δίκτυο της περιοχής και θα καλύπτει γεωγραφικά τον ενδιάμεσο χώρο της κεντρικής Ελλάδας. Ο πόλος αυτός έχει την δυνατότητα να αναδειχθεί στο εθνικό και στο

ευρύτερο επίπεδο ως ένα αναπτυξιακό αντίβαρο προς την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη με μεγάλες δυνατότητες, σημαντικό τεχνικό και κοινωνικό εξοπλισμό, στρατηγική θέση, ενδιαφέρουσα και πολύπλευρη παραγωγική σύνθεση, ολοκληρωμένο αστικό σύστημα και ποικιλία φυσικού περιβάλλοντος και δυνατοτήτων διαβίωσης και αναψυχής. Με αυτά τα δεδομένα, η προώθηση σε θεσμικό επίπεδο μιας συνεργασίας για την ανάπτυξη θα μπορούσε να απελευθερώσει μια δυναμική με πολλαπλασιαστικές οικονομικές επιπτώσεις.

Να αξιοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο τους Κοινοτικούς πόρους του 4ου ΚΠΣ (ΕΣΠΑ)

Το 4ο ΚΠΣ της περιόδου 2007-2013 θα αποτελέσει για την Λάρισα ένα από τα βασικά μέσα στήριξης της αναπτυξιακής της πολιτικής. Για αυτό το λόγο θα πρέπει να επιδιώξει να αξιοποιήσει τους πόρους του με αποτελεσματικότητα, συναίσθηση της στενότητας τους και αίσθημα ευθύνης απέναντι στις προσδοκίες των πολιτών, σε δράσεις οι οποίες θα ενισχύουν με ορατό τρόπο το παραγωγικό δυναμικό, την ευημερία και συνοχή της τοπικής κοινωνίας.

Με βάση την εμπειρία από την εφαρμογή των προηγούμενων Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, μπορούμε να υποστηρίξουμε σήμερα ότι η επιτυχία του 4ου ΚΠΣ θα εξαρτηθεί από:

(α) τον βαθμό που οι επιλεγόμενοι στόχοι θα αντιμετωπίζουν τις αιτίες και όχι τις εκφράσεις και εκφάνσεις των προβλημάτων,

(β) τον βαθμό συγκέντρωσης των πόρων σε έργα και δράσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας και

(γ) την αποτελεσματική υλοποίηση του από τους εμπλεκόμενους φορείς.

Το βασικότερο πρόβλημα το οποίο καλείται να αντιμετωπίσει το 4ο ΚΠΣ είναι η σοβαρή και επικίνδυνη υστέρηση της παραγωγικής βάσης των Ελληνικών περιφερειών από το μέσο Ευρωπαϊκό επίπεδο σε σχέση με την διάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό των παραγωγικών δραστηριοτήτων, την τεχνολογική θωράκιση, την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα των Ελληνικών επιχειρήσεων. Στον βαθμό που οι τάσεις αυτές (που επικρατούν τα τελευταία 20 χρόνια) συνεχιστούν και στην επόμενη περίοδο είναι σχεδόν αναπόφευκτο ότι θα οδηγήσουν στην παραπέρα διάβρωση της παραγωγικής βάσης, με σοβαρές συνέπειες για τις προοπτικές της πραγματικής (και κατά συνέπεια και της ονομαστικής) σύγκλισης με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ.

Το βασικότερο πρόβλημα λοιπόν της Θεσσαλίας στην ενιαία Ευρωπαϊκή αγορά είναι η ανταγωνιστικότητα της παραγωγικής της βάσης, νοούμενης ως ένα σύνολο μέσων και σχέσεων παραγωγής. Στον βαθμό που τα παραγόμενα προϊόντα και υπηρεσίες (ανεξαρτήτως αν απευθύνονται στην τοπική, την εγχώρια ή την διεθνή αγορά) διατηρούν την ανταγωνιστικότητά τους, η παραγωγική βάση θα ενισχύεται και οι θέσεις εργασίας θα διατηρούνται ή θα αυξάνονται. Σε αντίθετη περίπτωση, η παραγωγική βάση θα συρρικνώνεται και η ανεργία θα αυξάνεται.

Να συμβάλλει στην βελτίωση της ποιότητας ζωής και να βελτιώνει την αισθητική και την εικόνα της πόλης

Η στρατηγική της ανάπτυξης θα πρέπει να βελτιώσει αισθητά, πέρα από το επίπεδο ανάπτυξης, και όλους εκείνους τους παράγοντες που συνθέτουν την ποιότητα ζωής, την αισθητική

και την εικόνα της πόλης. Η σημασία ενός ευχάριστου φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος για την ανάπτυξη της πόλης είναι πολλαπλή, καθώς επηρεάζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων με γενικότερα ευεργετικά αποτελέσματα, αποτελεί σημαντικό κεφάλαιο για τον τουρισμό και μπορεί να αποτελέσει αιτία έλξης υψηλών επαγγελματικών στρωμάτων με επίσης γενικότερα ευεργετικά αποτελέσματα.

Η ηπιότητα στις χρήσεις, η μείωση των πυκνοτήτων, η χρήση εναλλακτικών μέσων μεταφοράς στην πόλη, η προστασία των δημόσιων χώρων, του περιβάλλοντος και της εικόνας της πόλης αποκτούν ιδιαίτερο βάρος και σημασία στο σχεδιασμό. Η αειφορία θα πρέπει να είναι η βασική αρχή που διέπει τις παρεμβάσεις στον τομέα της οικονομίας, των μεταφορών, ή στον τουριστικό τομέα.

Να θέτει εφικτούς και ταυτόχρονα φιλόδοξους στόχους και να κινητοποιεί τις δημιουργικές δυνάμεις της πόλης

Η στρατηγική της ανάπτυξης θα πρέπει να θέτει στόχους οι οποίοι να είναι εφικτοί και ρεαλιστικοί, αλλά ταυτόχρονα φιλόδοξοι, τολμηροί και πρωτοποριακοί, στόχους που να είναι αφομοιώσιμοι, να προσφέρουν ένα "όραμα" που να κινητοποιεί τις τοπικές δυνάμεις και ταυτόχρονα να συμβάλλουν στην απαλλαγή από το σύνδρομο της 'υπανάπτυξης' και της κρίσης. Οι στόχοι της στρατηγικής για την ανάπτυξη θα πρέπει να πηγάζουν από την σωστή διάγνωση των δυνατοτήτων της περιοχής και ταυτόχρονα να αφήνουν περιθώρια για άσκηση "επιθετικής" αναπτυξιακής πολιτικής. Θα πρέπει να εντάσσονται σε ένα συνολικό πλαίσιο αντίληψης που να είναι σύγχρονο, ευέλικτο και ριζοσπαστικό και να δίνει ένα σαφή ρόλο στην τοπική κοινωνία και τους φορείς της.

Με αυτά τα δεδομένα η στρατηγική ανάπτυξης της Λάρισας στηρίζεται στην ενίσχυση των υπαρχόντων και την δημιουργία νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων που να αναδεικνύουν, να απελευθερώνουν και να αξιοποιούν τις δυνατότητες των υλικών και ανθρώπινων πόρων της περιοχής. Στηρίζεται επίσης απαραίτητα στην ενεργητική δραστηριοποίηση της Αυτοδιοίκησης, αλλά και των παραγωγικών φορέων με ρυθμούς, μηχανισμούς και μέσα συχνά πρωτόγνωρα, αλλά και στην ύπαρξη ενός ανοικτού και διαρκούς διαλόγου σε τοπικό επίπεδο που θα καταγράφει τα οφέλη και τις απαιτήσεις κάθε πολιτικής για τις κοινωνικές ομάδες και θα προφυλάσσει την τοπική κοινωνία από τριβές και συγκρούσεις που θα μπορούσαν να αποβούν μοιραίες για την αναπτυξιακή προσπάθεια.